

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec . . . " 2.—
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejemati mesečno . . . 1.—70
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto 7.—
za Nemčijo celoletno . . . 9.—
za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

== Inserati: ==
Enostolpna petstvarata (72 mm):
za enkrat po 18 v
za dvakrat " 15 "
za trikrat " 13 "
za večkrat primeren popust.
Poročna ocenila, zabave, usmrtnice itd.:
enostolpna petstvarata po 2 v. vin.
== Poslano: ==
enostolpna petstvarata po 40 vin.
Izhaja vsak dan, izvemati ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 138.

Belgrad padel!

Dunaj, 2. decembra (Uradno). Njegovo Veličanstvo je dobilo od poveljnika 5. armade naslednjo udanostno brzojavko: Presrečen prosim Vaše ces. in kr. Apostol. Veličanstvo na dan dokončane 66. leta Vašega Veličanstva slavne vlade sprejeti najspoštljivejše častitke 5. armade, kakor tudi, da smem najjudanejšje poročilo položiti k nogam Vašega Veličanstva, da so čete 5. armade danes zasedle Belgrad.

Frank, general infanterije.

Padeč Belgrada — praznik avstrijske in hrvaško-slovenske misli.

Danes je za Hrvate in Slovence dvojin praznik: ob slavlju 66 letnice slavne vlade Njegovega Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa I. je padel Belgrad, središče protiaustrijskega, protihrvaškega in protislovenskega gibanja na jugu. Današnji dan je razbil pohlep Srbov po Veliki Srbiji. Belgrad je v avstrijskih rokah: poleg cesarske zastave so z zmagami ovenčani hrvaški vojaki razvili danes v Belgradu hrvaško zastavo, zastavo zvestobe hrvatsko-slovenskega naroda do habsburškega prestola.

Iz Belgrada so bili poslani morilci z naročilom, naj umore ljubljence patrijotičnih Jugoslovanov, nadvojvoda Frana Ferdinanda. Danes so morilci pred pravičnim avstrijskim orožjem, katerega nosijo združeni avstrijski narodi, na begu, nad njihovo prestolico se pa vije čestita črno-rumena zastava, katero so mislili z zavratnim morilnim orožjem in zahrbtnimi spletkami ponižati in jo poteptati.

Naše ljudstvo je bilo, ki je vedno odločno odklanjalo kakršnokoli zvezo z Belgradom, S. L. S., združena s tem ljudstvom, je vedno odločno, neizprosno, dosledno zastopala načelo, da poznamo le zveze z avstrijskimi hrvaškimi in slovenskimi deželami in da katoliški Hrvati in Slovenci hočemo s svojo zvestobo pridobiti si vse po zakonu nam zajamčene pravice le v okvirju habsburške dinastije, katere zvesti čuvarji so bili tudi naši pradedje in dedje.

Zato je danes, ko je padel Belgrad in je kaznovana prešernost in blazna domišljavost srbofilov, tudi naš praznik, praznik našega ljudstva. Zato pa naj se te dni po celi deželi dalje vijó zastave, ki so bile izobešene v proslavo 66 letnega vladanja Njegovega Veličanstva cesarja, naj pričajo svetu, da se vdani Slovenec veseli zmage pravice in da je praznik zavzetja Belgrada praznik avstrijske in hrvaško-slovenske misli.

Sovražnik na Srbskem se povsod umika.

Dunaj, 2. decembra. Z južnega bojišča se uradno poroča: Ker se sovražnik umika, včeraj ni bilo nobenih večjih bojev.

Naši poizvedovalni oddelki, ki so šli na prejš, so zadeli na sovražnikove zadnje oddelke in so ujeli več sto Srbov.

O bojih na severu.

Berlin, 2. decembra. (Uradno.) Iz vzhodne Prusije ni nič novega. Na severnem Poljskem se boji normalno razvijajo.

Na južnem Poljskem sovražnikovi napadi odbiti.

Berlin, 2. decembra. (Uradno.) Na južnem Poljskem so bili sovražnikovi napadi odbiti.

Nemci ujeli v zadnjih bojih skupno 80.000 Rusov.

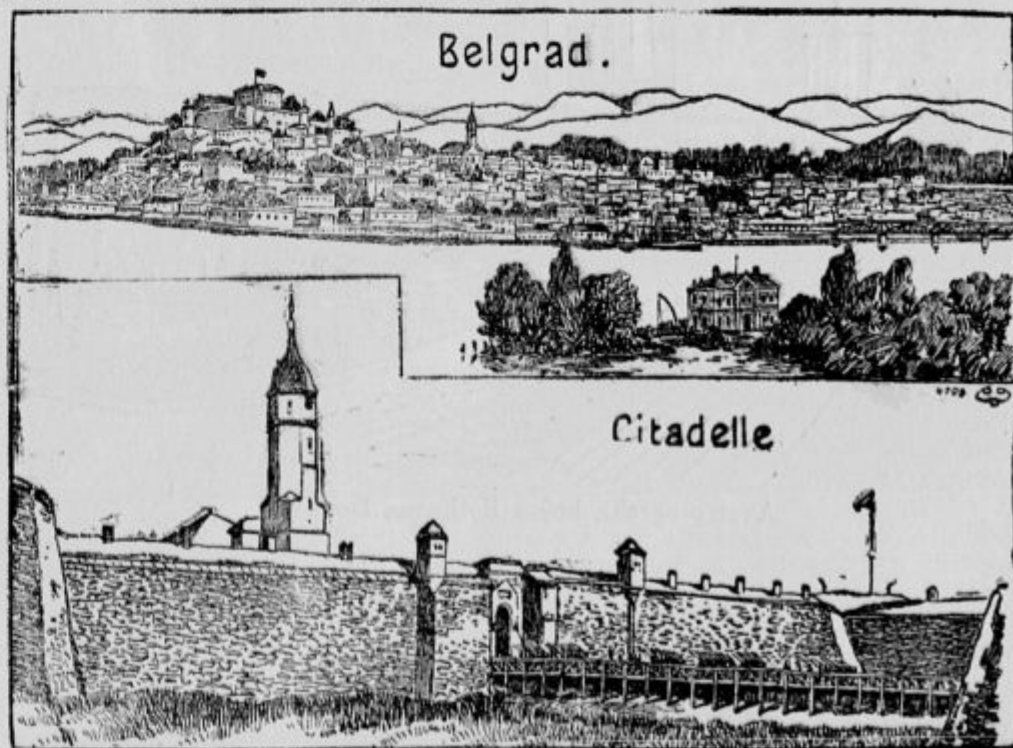
Berlin, 2. decembra. Wolffov urad poroča: V inozemskem časopisju razšir-

jene vesti, da je v od nas javljenem številu 70.000 ruskih ujetnikov, všteti tudi 23.000 pri Kutnem ujetih Rusov, je neresnično. Vzhodna armada je v bojih pri Wloclaweku, Kutnem, Lodzu, Loviču od 11. novembra do 1. decembra ujela nad 80.000 neranjenih Rusov.

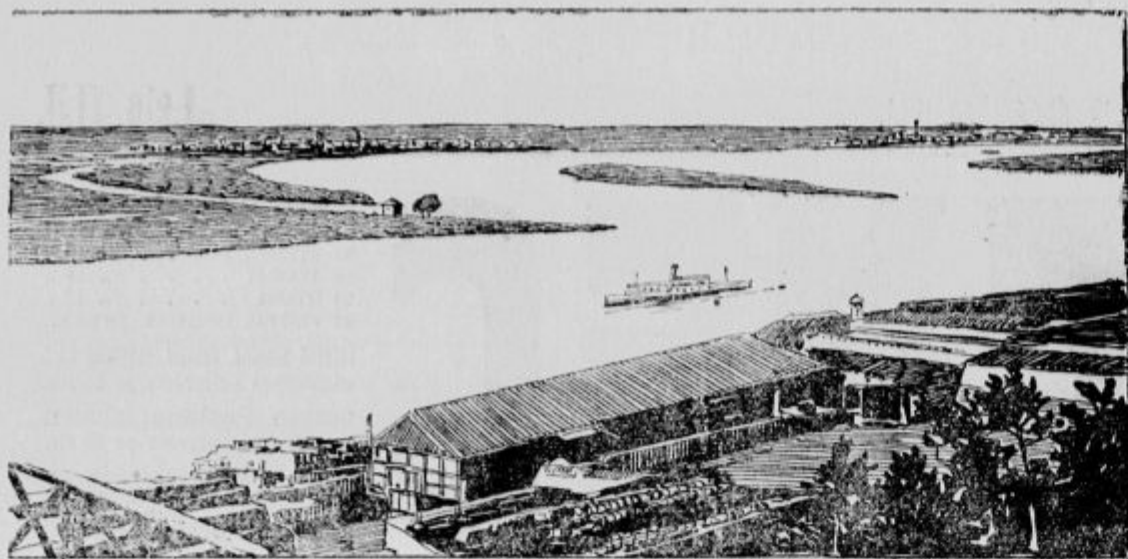
Uspeh nemškega polka na zahodu.

Berlin, 2. decembra. Wolffov urad javlja: Na zahodu so bili manjši naskoki sovražnikov odbiti.

V argonskem gozdu je württenberški infanterijski polk št. 120, polk Njegovega Veličanstva cesarja, zavzel močno opiralno točko. Pri tem je ujel dva častnika in prilično 900 mož.

Belgrad.
Trdnjava v Belgradu.

Ustje Save pri Belgradu. — Pogled z Belgrada.

Naše čete odbile ruski napad pri Wolbronu. — Boji pri Novem Radomsku in pri Lodzu se ugodno razvijajo. — Przemysel se hrabro drži. — Brezuspješni poizkusi sovražnih letalcev. — Operacije v Karpatih še niso končane. — Vest o padcu Belgrada na severnem bojišču.

Dunaj, 2. decembra. Uradno se razglša: Tudi včeraj je bil na naši fronti v zahodni Galiciji in na Rusko-Poljskem v splošnem mir. Pretečeno noč je bil odbit ruski napad severozahodno od Wolbrona.

Boji zahodno od Nowo-Radomskega in pri Lodzu ugodno potekajo.

Pred Przemyslom so se Rusi pod pritiskom zadnjega izpada zadržali pasivno. Več sovražnih letalcev je brez uspeha metalo bombe.

Operacije v Karpatih še niso prišle do zaključka.

Poročilo o vkorakanju naših čet v Belgrad je na severnem bojišču povzročilo nepopisno veselje.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Iz zgodovine Belgrada.

O najstarejši zgodovini Belgrada se ne ve skoro nič — le toliko, da je za časa Rimljanov stalo v tej okolici utrjeno mesto. Zgodovina Belgrada postaja jasnejša, odkar je dobilo mesto ime »Beli grad«. Cesar Justinijan je mesto utrdil in obnovil. Do leta 1073. je pripadal Belgrad Bizantu, a od tedaj do leta 1180. je bil v rokah cesarja Manuela Komena. Za časa Nemanjičev je pripadal Srbom; omenja se namreč, da je bil pod oblastjo Dragutuna in cesarja Dušana, ki ga je obnovil in razširil. Car Lazar ga je porušil, a despot Štefan Visoki obnovil in prenesel vanj svojo rezidenco. Despot Gjorgje Branković ga je odstopil ogrsko-hrvatskemu kralju Žigi za neke dežele na Ogrskem in je prenesel svojo stolico v Smederevo. Leta 1440. so ga Turki prvič oblegali pod samim sultanom Muratom; in ker ga je branil hrvatski junak Ivo Talovac, hočemo posneti tu,

kar omenja Tomić v črticah iz hrvatske zgodovine leta 1870.:

Po smrti Alberta je Ogrska razpadla v dva tabora: eni so hoteli Sigmundovo hčer, namreč ženo Albertovo, a drugi, ki niso marali ženske vladovine, so bili za poljskega kralja Vladislava prvega Jagelonca. Hrvatje so se po svojem pravu takoj odločili za Vladislava II., in so, združivši se s stranko na Ogrskem, ki je bila za istega kralja, poslali eni in drugi na Poljsko odposlanstvo, ki mu je bil na čelu ban Matko Talovac in z njim od Hrvatov: senjski škof Ivo Gospodnetić in Frankopan iz Senja.

Medtem se je Jelisivina stranka odločila, da pojde za Vladislavom, da se tako združijo krone poljska, ogrska in hrvatska, ali pozneje, ko je Jelisava dobila sina Ladislava, je sporočila poslanstvu, da ne privoljuje v dogovor. Medtem pa se je Vladislav na zahtevo Talovca, ki je dokazoval, da je potrebna močna moška roka — izrekel pripravljenim in je sprejel ponujano mu krono v marcu leta 1440. Ko sta Talovac in Mirko Marčali šta javit Jelisavi, kako so se dogovorili, se je kraljica razsrdila in je dala oba vreči v ječo. Ko je izvedela o tem hrvatska in ogrska gospoda, so napadli kraljico, ki je morala velikaša izpustiti na svobodo in pokoriti se za ta grdi čin.

Desna roka Jelisivina sta bila knez Urh Celjski, o katerem vemo, da je bil velik bogataš in mogočnej v Posavski Hrvatski, in Ladislav Gorjan, ki je imel mnoge posesti v Slavoniji. Po njiu nasvetu se je ona vrгла v roke avstrijskemu vojvodi Frideriku, ki je upravljal na Štajerskem in je v istem letu že postal nemški cesar. Njega je določila varuhom svojemu otroku Ladislavu. Na Ogrskem je prišlo med njim in Vladislavom do spora. Vladislav je stopil z vojsko v Budim, kamor je pozval Jelisavine privrženice ter jih prisilil, da mu prisežejo zvestobo. Potem je odšel v Stolni Belgrad, kjer ga je ostrogonski nadškof kronal za kralja. To se je dogodilo meseca julija, dočim je že v maju istega leta dala Jelisava po istem nadškofu svoje dete kronati za ogrskega kralja.

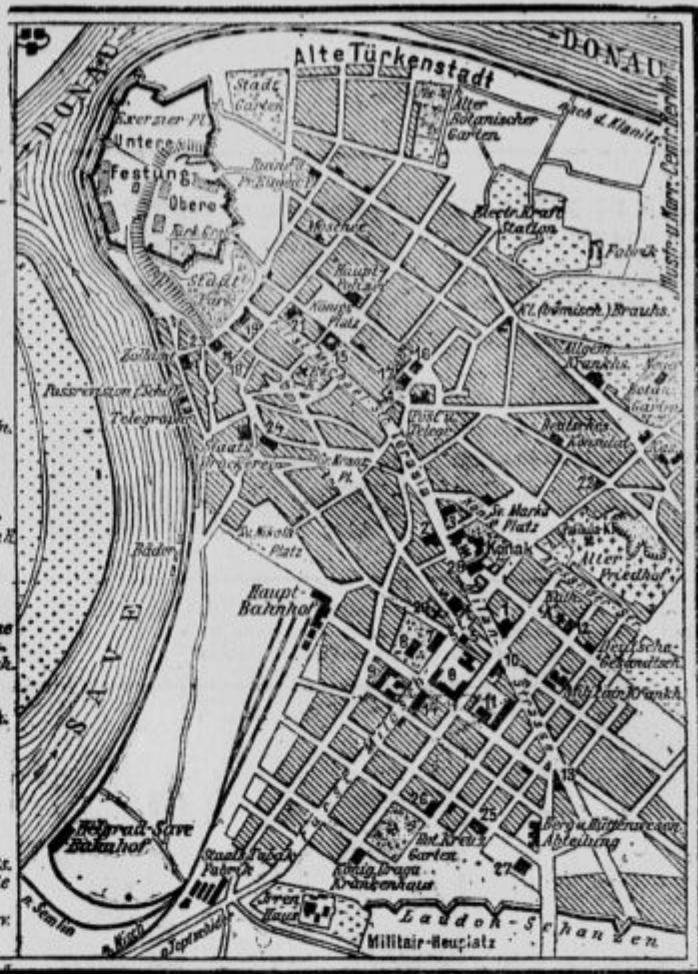
Dočim so se v tem času vojevali na Ogrskem za Vladislava in Jelisavo, so Hrvatje mirovali — razun onih dveh omenjenih rodbin, ki sta držali z Jelisavo in sta imeli odbijati sovražnika, ki je zopet navalil na Belgrad. Turek je

Načrt Belgrada.

Masstab
300 600
Meter

ERKLÄRUNG.

1. Ministerium d. Kaiser u. Kön.
2. Kultus Ministerium
3. Justizministerium
4. Skupščina
5. Kaiserliches Ministerium
6. Hofkanzlei
7. Statthalter u. Oberrechn.
8. Finanzministerium
9. Kavalierie-Kaserne
10. Militär-Kasino
11. Garde-Kavall.-Kaserne
12. Oester.-Ung. Gesandtschaft
13. Bulgarische Gesandtschaft
14. Militär-Akademie
15. Universität
16. Türkische Gesandtschaft
17. National Theater
18. Kathedrale
19. Oester.-Ung. Konsulat
20. Himmelfahrtskirche
21. Rathaus
22. Rudolfs-Kadette
23. Theolog. Seminar
24. Rumänische Gesandtschaft
25. Audienz-Saal
26. Wasserkunst
27. Astron. u. Meteor. Observ.
28. Neuer Konak

namreč zopet porabil ugodno mu nepriklono na Ogrskem, pak je preko Smedereva udaril na Belgrad. A to mesto in Jajce sta bila ključa, s katerima so mogli Turki udariti proti zapadu. V Belgradu se je nahajal tedaj slavni hrvatski junak Ivan Talovac s peščico Hrvatov. Talovac se je osmelil, da je šel proti Turkom, a ko je videl, da so v premoči, se je po malem spopadu umaknil v mesto. Murat ga je hitro obsel s kopnega in vodnih strani ter ga začel z neprestanim streljanjem, podkopi in napadi naskakovati, ali bilo je vse zastonj. Po obleganju 7 mesecev in ko so izgubili 17 tisoč svoje vojske, so Turki odšli izpred mesta proti Smederevu. Tako je Talovac ohranil sebe in mesto, zapuščen od vseh, razun od hrvatskih junakov. Tu je Ivo ovenčal svoje in hrvatsko ime s slavo in junastvom.

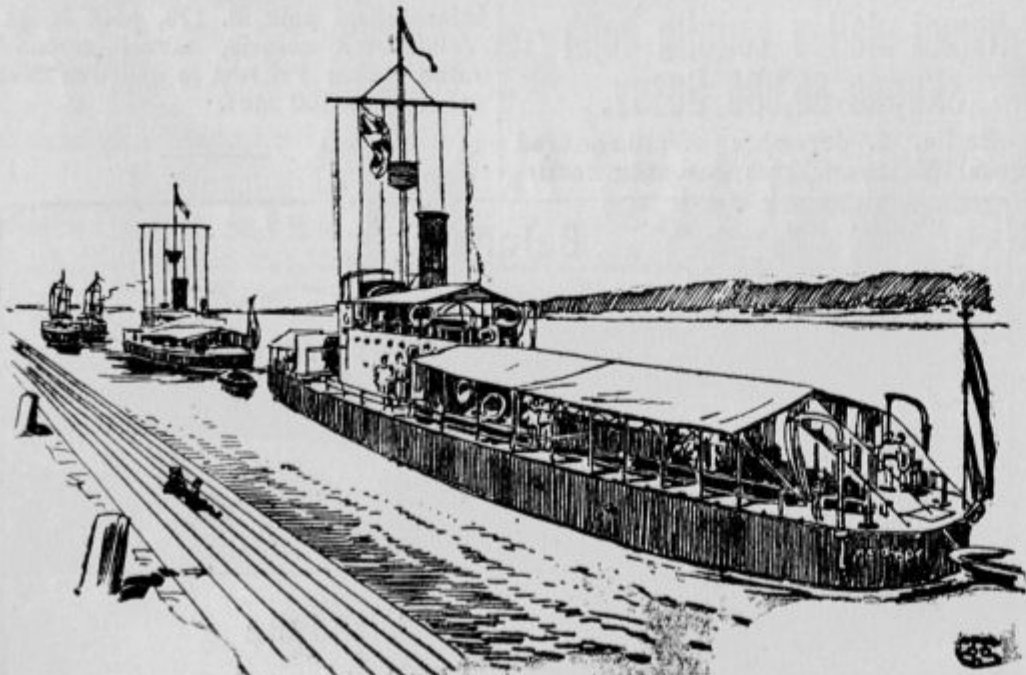
Leta 1456. so Turki oblegali Belgrad brezuspješno; leta 1521. pa je po silnem odporu padel Turkom v roke, a prebivalci so se preselili na Bospor v malo selo, ki se še danes imenuje Belograd. Leta 1688. so si prisvojili Belgrad Avstrijci, ali že leta 1690. ga je vnovič vzel veliki vezir Cuprilić. Leta 1718. je izvojeval pred Belgradom dvojno zmago Evgen Savojski ter si prisvojil Bel-

grad, kjer se mu je predalo nad 20.000 vojske in 600 topov. Z Belgradom je pripadel Leopoldu skoro cel del Srbije. Evgen Savojski je utrdil mesto iznova, ali leta 1739. so je Turki dobili iznova in vso Srbijo, ki jo je osvojil Evgen Savojski. Leta 1789. ga je vzel general Lavdon, a s Svištovskim mirom leta 1792. je Belgrad vnovič prišel pod Turke.

Leta 1801. so zavladali nad Belgradom in vso Srbijo »daluje«. Srbi so šele meseca novembra leta 1806. zavzeli Belgrad. Leta 1813. so Črni Gjorgje in skoro vsi vojvode zapustili Srbijo in narod ter prišli v Avstrijo, a Belgrad je ostal prazen in ga je besni Kuršid paša zavzel »brez puške in brez moške glave«. Leta 1830. po sklenjenem Jedrenskem miru, je sultan proglasil Srbijo za svobodno in vse trdnjave mesta bi se morale izročiti Srbom. Ali to je ostalo samo na papirju, ker od l. 1834. je drugi sultanov ferman določil, da trdnjava in mesto belgrajsko ostaneta Turkom. Šele leta 1867. je turška posadka odšla iz Belgrada, ali Srbija je ostala pod pokroviteljstvom Turčije in je morala plačevati tribut. To stanje se je izpremenilo leta 1878., ko je Srbija postala samostalna država, a Belgrad njeno prestolno mesto.

Naša mornarica na straži pred Belgradom.

Avstro-ogrška bojna flotila na Donavi.